

Ode aan verandering

FOTO: LILIAN VAN ROOIJ FOTOGRAFIE

TWEE IMKERS PLAATSEN EEN KORF IN DE KERKTOREN IN HET CENTRUM VAN BENNEKOM. VANWEGE DE VOORSPELDE MASSALE BIJENSTERFTE VINDT DE BIJ STEEDS VAKER ONDERDAK IN STEDELIJKE LOCATIES.

NATUUR

Nieuw gezoem in de stad

GRACHTENPANDEN IN AMSTERDAM, wolkenkrabbers in Manhattan, Parijse daken... Sinds een paar jaar hebben ze iets gemeen: ze zijn de thuisbasis van de bij geworden. Het zijn misschien niet de meest voor de hand liggende plekken om bijen te houden, maar ze hebben het er prima naar hun zin. De bijenkasten zie je in Nederland niet alleen maar op platte daken in de stad, maar ook in de berm langs de weg, in klokkentorens en zelfs op begraafplaatsen.

Jeroen Vorstman, bijenhouder in Gorinchem, ziet de logica er wel van in. 'Wat is er nu een betere plek om voedsel te zoeken dan de stad?' vraagt hij om zelf het antwoord te geven: 'In de tuinen zijn bloemen genoeg te vinden en in tegenstelling tot de bloemenvelden buiten de stad zijn ze allemaal nog lekker onbespoten.'

Bijenhouden in de bebouwde kom is aan regels gebonden. Om te voorkomen dat bijen laag uitvliegen en in botsing komen met mensen, heeft de Vereniging Nederlandse Gemeenten bepaald dat de kasten doorgaans minstens twintig meter van de openbare weg af moeten zitten of dat er een schutting voor moet staan zodat de bijen meteen hoog op kunnen vliegen.

In heel Nederland lopen zo'n zesduizend hobby-imkers rond. Met een gemiddelde van zo'n vijf volken per imker die in de zomer ieder ongeveer vijftigduizend bijen tellen, kom je uit op anderhalf miljard bijen. Dat lijkt veel, maar omdat een groot deel van onze voedselvoorziening afhankelijk is van dit kleine insect, is anderhalf miljard ineens niet zo veel meer. >>>

Omdat bijenvolken in de stad dichters in de buurt zitten van mensen, worden ze uitgezocht op hun karakter: niet te wild, niet te agressief en in staat zich snel aan te passen aan beweging en geluid. Niet dat bijen kunnen horen, maar de trillingen van een kerkklok, een voorbijrazende trein of een overvliegend vliegtuig merken ze wel degelijk. Een beetje stadsbij is daar na een dag al aan gewend.

Handelbaar moeten ze zijn, maar niet te handelbaar, vindt Ries Hoogendoorn, voorzitter van de Amsterdamse Vereniging tot Bevordering van de Bijenteelt. 'Bijen die niet steken, dat zijn sulletjes', zegt hij. 'Je moet er juist een paar tussen hebben zitten die fanatiek steken, die halen ook fanatiek hun stuifmeel.'

Volgens Hoogendoorn is de gang naar de stad zo'n tien jaar geleden ingezet. 'Twintig jaar geleden was ik altijd onderweg, reizend van fruitboom naar fruitboom. De laatste tien jaar zie ik in de stad steeds meer interesse voor de natuur ontstaan en blijf ook ik op dezelfde plek.'

De bijensterfte die de laatste jaren plaats zou vinden, noemt Hoogendoorn een groot probleem. 'Geschat wordt dat de helft van de bijenkolonies in Europa en Amerika de laatste jaren gestorven zijn.' Hij ziet het als een sigaar die aan twee kanten opbrandt: 'Aan de ene kant heb je de pesticiden die de bij vernietigen en aan de andere kant heb je de enorme vergrijzing onder imkers. Als we niet uitkijken, sterven die nog eerder uit dan de bij.' | **MARIANNE LAMERS**

DE OUDE BEGRAAFPLAATS IN BAARN BIJDT EEN VERScheidenheid aan bomen en planten die volop stuifmeel en nectar leveren voor bijen.

VIJF WINDTURBINES BIJ WÖRRSTADT IN DUITSLAND ZORGEN VOOR ENERGIE DIE GOEDKOPER IS DAN DE ENERGIE AFKOMSTIG VAN KOLEN EN KERNSTROOM.

ENERGIE

Hoe de prijs van elektriciteit omlaag waait

IN HET GLOOIENDE LANDSCHAP VAN de Rheinland-Pfalz, een Duitse deelstaat die grenst aan Luxemburg, staan vijf reusachtige windturbines, gelegen tussen dorpen, wijnvelden en akkers. De eivormige turbines, slechts een kilometer buiten de bebouwde kom, torenen liefst 138 meter boven het maaiveld uit. Maar de 7600 bewoners van Wörrstadt zul je niet horen over horizonvervuiling. 'Wanneer mensen van windturbines dicht bij hun huis goedkopere elektriciteit krijgen, dan klagen ze niet', meent Matthias Willenbacher, medeoprichter en directeur van het energiebedrijf Juwi, eigenaar van de turbines. Vanaf 2011 kunnen de bewoners energie van deze windturbines afnemen die goedkoper is dan energie uit kolencentrales.

Juwi kan de prijs zo laag houden door direct te leveren in de nabije omgeving: hierdoor vermijdt het bedrijf kosten van transport via allerlei hoogspanningskabels en -masten. Bovendien vervalt de Duitse energiebelasting, die producenten laat betalen voor vervuiling. Hierdoor gaan de bewoners van Wörrstadt ongeveer 15 eurocent per kilowattuur betalen; nu betalen ze nog iets meer dan 20 eurocent aan een elektriciteitsbedrijf dat voornamelijk

kolen- en kernstroom levert.

Juwi is in diverse landen op meerdere continenten actief, maar laat Nederland links liggen, doordat diens subsidiebeleid te wispelturig wordt geacht. Juwi maakt gebruik van het zogeheten 'feed-in-tarief' dat het prijsverschil tussen fossiele en duurzame energie overbrugt. Via een lagere energierekening stimuleert deze Duitse regeling – die inmiddels is ingevoerd in veel andere Europese landen – burgers en bedrijven om windmolens of zonnepanelen te plaatsen. Vanwege deze wet groeide de Duitse sector in duurzame energie explosief. Vervolgens steeg het volume van geproduceerde windturbines en zonnepanelen, waardoor de kostprijs daalde. Hierdoor kon de benodigde subsidie ook weer omlaag. Bijna 20 procent van de Duitse elektriciteit komt van windturbines, zonnepanelen en andere duurzame bronnen; in Nederland is dat ongeveer 7 procent.

Op de akker van de vader van Willenbacher staat ook een windturbine. Met dorpsgenoot Fred Jung, een andere studerende boerenzoon, deelde Willenbacher in 1996 een droom: 'Ik wilde laten zien dat het mogelijk is elektriciteit op te wekken met de kracht van de wind, zonder fossiele brandstoffen te verbranden.' Vele jaren later is hun bedrijf uitgegroeid tot een concern met ruim duizend werknemers, dat zowel in het 'crisisjaar' 2009 als in 2010 zijn omzet telkens met 50 procent zag groeien naar nu negenhonderd miljoen euro.

Op de vraag hoe lang Juwi zo door kan blijven groeien, lacht Willenbacher. 'Nog een paar jaar', zegt hij. 'Misschien naar 10 miljard euro; dan lopen we tegen onze natuurlijke grenzen op.' | **MARK VAN BAAL**

À la mode À la Ode

Kantoor	Thuis
Gesprekstherapie	Beeldspraak
Smeltkroes	Tajine
Bewust	Onbewust
Internet	Wasmachine